

Eladó egy kultúrház?

Az egyszerű kultúrothont igazgató fejébe csapta a kalapját, s legfeljebb annyit tett hozzá maliciózan: ez van, ezt kell szerezni! A másik ugyanígy gondolta: eszi, nem eszi, nem kap mást; aztán arról kesergett, hogy lassan megváltozik a szemléletük is. Könyvelők, adminisztrátorok, kalkulátorok, katalizátorok lesznek, végül is a „kis pénz, kis focit”, valakinek meg kell magyarázni.

Cél és pénz

Amióta a kultúra kultúra, világ életében ráfordításos: államilag dotált intézményekben kapott otthont. Ilyenek a művelődési házak is, a népművelés talán legtöbb vitatott megnyilvánulási formái. Életképek vagy sem? A válasza természetesen szakirodalom került meg a kérdést: hogyan lehet életképebb? Helyesen került meg. A szocialista kultúrpolitika jelenleg csak arról tárgyalhat, még akkor is, ha a jövő feladatainak hallgatóság vagy bevallott célja csupán az eddigi eredmények megtartását (és nem illuzórikus fejlesztését) szorgalmazhatja. Lévének nagyon triviális oka a pénz, s tekintve, hogy a városban működő művelődési házak közül egyetlen egy sem felel meg maradéktalanul a korszerűség követelményeinek. A mechanizmus bevezetése óta a művelődési házak legfőbb gondja: hogyan egyeztessék a szocialista kultúrpolitika máig érvényes szempontjait az anyagiilag kedvező programok fokozásával. Az alapképlet (számos országos tapasztalat) szerint ugyanis a nagyobb bevételi forrás keresésével művelődési házaik műsoraik kommercializálódtak, gyakran létkérdéssé vált a zenés-táncos rendezvények, a balettiskolák szaporítása.

Nincsenek rózsás helyzetben a szakszervezeti házak sem: az elmúlt másfél év alatt bevételük nem nőtt, gazdálkodásuk azonos szinten folyik. Sőt, a Juhász Gyula Művelődési Központtól, persze félfüllel, itt-ott, ironikus megjegyzéseket hallani: eladó a kultúrház? Gyorsan leszögezném, szó sincs róla. A Juhász Gyula Művelődési Központ — s ebben a szakszervezeti és tanácsi vezetők egyetértéssel — csak kulturális célokra használható. Az történt, hogy a „mecénás házigazda”, a közalkalmazottak szakszervezetének központja 100 ezer forintos támogatását fokozta.

Miből dolgoznak?

A dolog neheze: miként lehet színvonalas programokkal bevételhez jutni. A népművelés vezetői szerint ide számíthatók az egyéni kedvtelésre, költségesebb szórakozásra alakult szakkörök, klubok is, mint az amatőr-filmes, fotós, szabás-varrás és más tanfolyamok. Szegeden a November 7 művelődési központ néhány szép példát adott, hogyan tehetnek bevételű színvonalas irodalmi, zenei, képzőművészeti rendezvényeket. A munka ott hozzáértéssel, szakmailag kifogástalanul folyik. És a költségvetésük? Tavaly az újszegedi művelődési központ (a hozzá tartozó Móra-, ságvártelepi és Mihályteleki házakkal, a Zenebarátok Kórusával, a nyugdíjasok házával, a kép-

zóművészeti körrel, a báb-színházzal és a balettiskolával együtt) 495 ezer forint állami támogatást kapott, ami nagyjából bérkiadásokra kel el. Viszont ennél valamivel több bevételhez jutottak: 521 ezer forinthez — ebből funkcionált a művelődési központ hálózata. Az idei dotációjuk (510 ezer forint) látszólag a hirdetési, nyomdai és postai díjak emelkedésével, meg a bérfejlesztéssel talán elég sem lesz a létfenntartásra — az üzemeltetést ismét nekik kell kigazdálkodni.

Szűkmarkú mecénás

A mechanizmus eszmeileg kedvező lehetőséget adott az igazgatóknak (bizonyos pénzügyi rovatok szabadabb felhasználásával) — a tervek, elképzelések anyagi gátjai azonban súlyos próbatételt jelentenek. Apróbb lehetőséget nyílt a művelődési otthonokban tevékenykedő tisztelendő díjasok jutalmazására, sőt a Zenebarátok tisztagjai is egyszerű pénzzutalmakat kaptak —, ám a bevételi forrásokat garantáló egységek vezetőit nem lehet anyagiilag érdekelttől tenni, mivel ez a kiadás már bérjellegű, tabu.

Hazánk legnagyobb termelőszövetkezeti közös vállalkozása jött létre Csongrád megyében: 18 közös gazdaság fogott össze a termálvíz-tervezésű kiterjesztésére. Erről tanácskoztak a dél-alföldi mezőgazdasági termelőszövetkezetek hévíz-hasznosítási vállalkozásának

szan megvonta, lévén, hogy a kultúrothont többsége nem közalkalmazottak látogatják. A különbözet felét SZOT-póthitelből sikerült fedezni, de felmerült a kérdés: érdemes-e a szakszervezetnek megtartani? Egy SZOT-határozat szerint megszüntetésekor át nem adható — ellenben eladható.

Nem adható fel...

Több variáció született: a tanács zenei központot tervezett oda, a szimfonikus együttessel, a Zenebarátokkal, esetleg pályaválasztási tanácsadónak akarták, de érdeklődtek az olajosok, sőt az ügyvédi munkaközösség is. A tárgyalások jelenleg holtponton jutottak; a művelődési ház így is 220 ezer forintos támogatást élvez, tehát közel sem tarthatatlan. A szakszervezeti megyebizottságon azonban új művelődési központ építésének esélyeit latolgatják, munkálkotta környéken, az Eszperantó utcai székház mellett, s ennek nem olcsó költségeihez esetleg a kultúrothont ára is besegíthet. A terv persze még kezdetleges stádiumban tart. Am bizonyos: a Juhász Gyula Művelődési Központ a kulturális élet műhelye, otthona lesz Szegeden — a jövőben is.

Nikolényi István

Savanyú Jóska széke

A Bakony utolsó híres betyárvezérének, Savanyú Jósának számos tárgyi emléke került elő a közelmúltban Veszprém megyében. A Tótvázsony és Nagyvázsöny környéki néprajzi gyűjtőmunkák során került a múzeum birtokába az a keményfából faragott „S. J.” felirattal ellátott magyaros szék is, amely egykor a híres betyárvezéré volt.

Római kori sírlelet

Szekszárdon egy késő római kori téglasírra bukkantak a városi tanácsháza mögött, olajtároló-gödör ásása közben. Horváth Jolánnak, a szekszárdi múzeum munkatársának megállapítása szerint a leletek — amelyeket akaratlanul szétűltek — az időszámításunk utáni negyedik századból valók, körülbelül 1600 évesek. Lehetséges, hogy több sírt is rejt a föld, mert a városban régebben már sok római leletet találtak.

A most feltárt téglasírból férficsontváza, több bronzvetres csat és más övdísz, hagymafejes fibula, vaskés, ezüstgyűrű és egy II. Constantinus császár által veretett bronzérem került elő. A leleteket a szekszárdi múzeumban restaurálják. (MTI)

Az influenza természetesen ellenségei

Hazánkban eddig csak szörványosan jelentkezett az influenza, a fővárosban egyáltalán nem alakultak ki járványgócok. A hazai tapasztalatok és a külföldi megfigyelések egyaránt arról tanúsítanak, hogy az influenza az esetek túlnyomó többségében enyhe lefolyású. A megelőzés a védekezés mégis fontos, mert párnapos könnyebb megbetegedés is lázall, kellemetlen közérzetet jár, s mert súlyosabb szövdmények is társulhatnak a betegséghez. Ezért fordult a közegészségügyi szakembe-

rekhez az MTI munkatársa azzal a kérdéssel: hogyan fokozható a szervezet influenzával szembeni ellenállóképessége?

A szervezet általános ellenálló képességének jelentősége igen nagy. Az influenzának ugyanis — más vírusbetegségekhez hasonlóan — nincs specifikus gyógyszer, az orvosok főleg lázcsillapítókat és szükség esetén a szövdmények megelőzésére különböző antibiotikumokat vagy szulfamidokat adnak. (A jelenlegi védőoltások mintegy 50 százalékos védettséget nyújtanak. Ezért és főleg a vírus rendkívüli változékonysága miatt tömeges az egész lakosságra kiterjedő védőoltásokat sehol a világon nem alkalmaznak.)

Fontos óvintézkedés a lakás, a munkahely naponta többszöri szellőztetése. Az influenza ugyanis cseppfertőzés útján terjed, a szellőztetéssel a lakásba kerülő friss levegő tehát főlhigítja, csökkenti a szoba levegőjének esetleges fertőzőit. Sőt nemrégiben azt is kimutatták, hogy a friss levegő vírusölő hatású.

Az influenzával szembeni ellenállás lényeges eszköze a helyes táplálkozás. Közis-

mert a vitaminok, főleg a C-vitamin jelentősége. Fogyasszunk tehát minél több csipkebogyóteát — ez ugyanis a leggazdagabb téli C-vitamin forrás — citromot, narancsot, savanyúkáposztát, általában friss fozelégeket és gyümölcsöket. Jó tudni, hogy a természetes vitaminforrások előnyösebbek a mesterségeseknél, a C-vitamin tabletták és az összetett vitaminkészítmények hasznosnak egészítik ki a természetes vitaminforrásokat, de nem pótolják teljesen.

A vitaminforrások közé sorolhatjuk a kvarcolást, ami főleg a kisgyerekek fokozott D-vitamin igényét elégíti ki de hasznos zárt helyen dolgozóknak — főleg például a bányászoknak —, akik nem jutnak hozzá természetes ultraibolya-sugárzásához.

Nem elhanyagolható tényező a megfelelő mennyiségű és összetételű fehérjefogyasztás. Az állati termékek közül főleg a hús, a tojás, a tej, a sajt, a növényiek közül a szójabab és a hüvelyesek, a bab, a borsó, a lencse szolgáltatja ezeket a fontos táplálék és védőanyagokat szervezetünknek. (MTI)

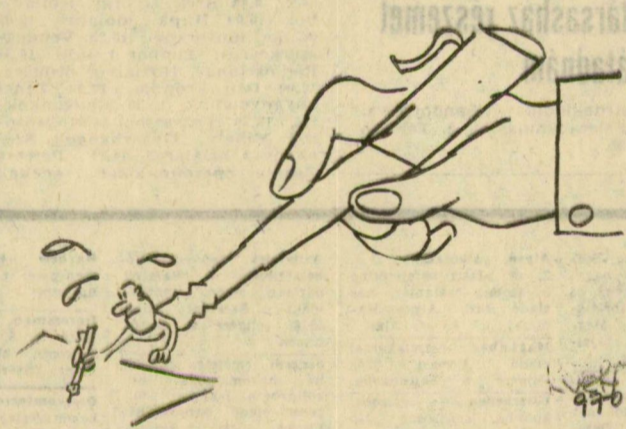
Hévíztársulás Csongrád megyében

Hazánk legnagyobb termelőszövetkezeti közös vállalkozása jött létre Csongrád megyében: 18 közös gazdaság fogott össze a termálvíz-tervezésű kiterjesztésére. Erről tanácskoztak a dél-alföldi mezőgazdasági termelőszövetkezetek hévíz-hasznosítási vállalkozásának

igazgató tanácsa és az érdekeltek téveszek képviselői pénteken Makón, a Koronaszállóban. A megbeszélésen elfogadták a működési szabályzatot és az új társulást „DÉLHEVÁL”-nak nevezték el.

A működési szabályzat — melynek vitájában dr. Soós Gábor miniszterhelyettes is felszólt — kimondja, hogy az alapító gazdaságok a termálvíz jobb hasznosítása érdekében egyesítik erőiket: termelési, feldolgozási, beszerzési, kivitelezési és értékesítési kapcsolatot létesítenek. A társulás terve szerint a téveszekben már meglévő 8 termálkút energiájára alapozva még az idén 200 millió forintot ruháznak be. Ebből az összegből 62 000 négyzetméter alapterületű kertészeti üvegházakat építenek és 135 000 négyzetméteren fűthető „főliavárost” létesítenek. Még az idén 15 kutat fúratnak és további korszerű kertészeti létesítményeket építenek. Az üvegházakból kikerülő palántákkal nemcsak a téveszeket, hanem a háztáji gazdaságokat is ellátják, hogy fellendítsék a dél-alföldi zöldségtermesztést. (MTI)

Opportunista életrajzíró

destova 22 esztendeje, amikor hajnalok hajnalán vonatra ültem, s eldöcögött velem a vicinális a 26 kilométerre levő városba, hogy a gimnáziumban pal-lérozom magam. Nehéz sors volt az iskolabajlás, fél-napokat tölteni a vonaton, s megállni a versenyt azokkal, akik jobb adottságokkal rendelkeztek. Mindezt Gábor Mihály bordányi tanuló levele juttatta eszembe. Tíz diák nevében írt meg panaszát, ugyanis valamilyen nyien Szegedre járának szakközépiskolába, illetve gimnáziumba. Egyetlen közlekedési eszköz a farmotoros Ikarusz autóbusz, ami Üllésről indul 6 óra 10 perckor. Gábor Mihályék a „Kuli-

Kis emberkéék nagy kívánsága

pintyó” megállóhelynél szállnak fel, mert ennek környékén laknak. Mire a busz odaérkezik, már zsúfolásig tele van. Így aztán várakozhatnak továbbra, amíg jön a következő járat. Legközelebb fél 8-kor jön autóbusz, ez állandóan 10–15 perces késéssel közlekedik, normális úti-szönyök mellett is. Ha menetrend szerint pontosan közlekedne, a diákok az iskolákba akkor is a tanítás megkezdése után fél órával érkeznének. Nyilvánvaló, hogy a sok ké-

be Szegedre, középiskolába. Sokfelé vasút sincs, Egyetlen lehetőség a busz. A tanjákról van olyan diák, aki órátkaat gyalogol, hogy elérje a járatot, mindennap megharcolja a maga harcát a tudásért, a boldogulásért. Segítsünk rajtuk. Igaz, nem hanyagság, nem felelőtlenség, ami eddig történt. Tudnak az illetékesek a bordányi diákok panaszaról. De a köteleesség eddig azt parancsolta, hogy mindig a menetrendszerű járatokat indítsák, és ha „kimaradt” egy-két kocsi, azt az ilyen problémás falvakba küldték kiegészítésnek. Nemrégiben tíz farmotoros autóbust kaptak, ez könnyít helyzetükön. Remélhető, a bordányiakra is gondólnak.

Sz. L. I.

Szeged szobrai

Világháborús emléktábla

(155.) A Radnóti Miklós Gimnázium udvari falán helyezték el Tápai Antal alkotását, a Világháborús emléktáblát. A kalapált technikával készült lemezomborítás 1931-ben került jelenlegi helyére.

SZOMBAT, 1970. JANUÁR 24.

DEL MAGYARORSZÁG 5

A Tömörkény Gimnázium Képző- és Iparművészeti Tagozata rajz- és mintázás órákhoz

modellt keres

Jelentkezés az igazgató-ságnál.

Virágot

25-én, vasárnap, a Károly utcai üzletből vásárolhat. Nyitva: 8-tól 12 óráig.

Valódi

méhpempős méz érkezett

Gyógynövény Szaküzlet.